

מסורת הש"ס

(א) [שבת פד:]; **(ב)** [ב"ב כ:]; **(ג)** [זבחים ג:]; **(ד)** [מסכתא פ"א ה"ב]; **(ה)** שבת קג. ע"ש; **(ו)** [מסכתא דבליט פ"ב דבימ' ה"ה]; **(ז)** [מנחות כ"ט]; **(ח)** [שמיני פרשה יא]; **(ט)** [מנחה ס:]; **(י)** [נדרג"ל מרגמו מרמג']; **(יב)** [עין פס"י פרשה מרומה כו פ"ה]; **(יג)** עין רש"א.

תורה אור השלם

1. וכל בלי פתחי אָשר אין צמיד פתיל עָליו טמא הוא:

2. וכל בלי חרש אָשר יפל מזה אֶל תוכו כל אָשר בתוכו יטמא וְאִתּו תשברה: ויקרא יג

הגהות הב"ח

(א) גמ' כלי שטף מציל ולא: **(ב)** רש"י ד"ה מק"ו וכו' נשאר כלם וגם בנגיעה ליתו בק"ו הס"ד: **(ג)** ד"ה תוכו וכו' ואפי' כלי שטף מניל דלא מיעניא אפ' פניו גם הוא וכו': **(ד)** בא"ד וכמי כל פניו ואת ו' נמחק:

מוסף רש"י

ואפילו מלא חרדל. שאין טעם נטמא אלא גרידן שאלל הדעות ואפילו הכי כולו טמא מן האויר (הד"א יו). ארבעה תוכו כתיב: כלי, תוכו וכו' וימני ודעו שן ודעו תוכו, דהוא מני למטבט אל תוך וכמי תוכו למיעוש, וכן כתיבו של (ובחים ג). ולא תוכו של אחר. למעניו בלי שטף מטומאת אויר אפי' נגע (שו). לכרכב לשון הקוף חרין ענינה (ובחים ב). והוא כמו שעושים חרין עניולן בקרקע דמי תמימת ופסלי העץ (שמות כו ה). דחק קפיצא בקבא. כנוס גדול הראוי לנבוא. קח חקק שגל לוגין (שבת קג. ע"ש).

שיטה מקובצת

(א) שהרי אין בכיצה בכל אחד. ג"ב פי' ואין פחות מכביצה קטמא כן מצאתי בס"י: **(ב)** מק"ו דתוכו גלי דך קרא שמיטמא מאוירו מה שאין כן בשאר כלים וגבו בנגיעה ליתי בק"ו מכלי שטף שאין: **(ג)** באוזה כלי הרגילה תורה: **(ד)** ולא מביעיא אפ' פנימי הוא של חרס דמציל דכיון: **(ה)** אלא אפי' פנימי כלי שטף דמיטמא מגבו ואיכא למירא לא יחרן. ונ"ב פי' ואיכא למירא כיון דבחיצון שרץ תלוי באויר כמאן דמליא טומאה הוי וכאילו נגע בה [וחרשין] בכלי שטף קמ"ל דמציל. [כ"מ בבליין רש"י ד"ל כתב ר' יישן]: **(ו)** אבל כלים אין מיטמאים מאויר כלי חרס דהויא בפסחים יכול: **(ז)** אלאא מגבן מיטמאים הוסי': **(ח)** לכרכב שחוקק בהו חקיקות עגולות ככרכוב כדרך שעושים בכסויי תיבות ובספסלים: **(ט)** הקשה ר"ת דבפ' שני דסנהדרין אמרינן:

ואפילו מלא חרדל. שהכלי אינו נוגע בכולו אלא צמה שקמוך לדפנות

והאמצעיים מיטמאין מן האויר ואי אמה יכול לומר שזה מטמא את זה וישהרי אין כביצה בכל אחד ועוד

אם כן זה שני זה שני שלישי והשלישי לא יעשה רביעי לטמא את

ואפילו מלא חרדל א"ל רב אדא בר אהבה לרבא ויהא כלי חרס מיטמא מגבו מק"ו ומה כל הכלים שאין מיטמאין מאוירן מיטמאין מגבן כלי חרס שמיטמא מאוירו אינו דין שיטמא מגבו אמר קרא וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו איזהו כלי שטומאתו קודמת לפתחו הוי אומר זה כלי חרס וכי אין צמיד פתיל עליו הוא דטמא א"הא יש צמיד פתיל עליו טהור ויהיו כל הכלים מיטמאין מאוירן מק"ו ומה ב' כלי חרס שאין מיטמא מגבו מיטמא מאוירו כל הכלים שמיטמאין מגבן אינו דין שמיטמאין מאוירן אמר קרא תוכו תוכו של זה ולא תוכו של אחר והני תוכו הא דרשינהו א' ארבעה תוכו כתיבי ב' תוכו תוך חד לגופיה וחד לג"ש וחד תוכו של זה ולא תוכו של אחר וחד ב' תוכו ולא תוך תוכו ואפילו כלי שטף א' ולא יהו כל הכלים מיטמאין מגבן אלא מתוכן ובנגיעה מק"ו ומה כלי חרס שמיטמא מאוירו אינו מיטמא מגבו כל הכלים שאין מיטמאין מאוירן אינו דין שאין מיטמאין מגבן אמר קרא וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא האי הוא דכי אין צמיד פתיל עליו טמא הא יש צמיד פתיל עליו טהור הא כל הכלים בין שיש צמיד פתיל עליהם בין שאין צמיד פתיל עליהם מיטמאין: **מתני'** טהור בבלי עץ טמא בבלי מתכות טהור בבלי מתכות טמא בבלי עץ גולמי עץ: **גמ'** תנו רבנן ט"גולמי כלי עץ טמאין פ"שומיהן טהורין ג'ולמי כלי מתכות טהורין פ"שומיהן טמאין נמצא טהור בבלי עץ טמא בבלי מתכות טהור בבלי מתכות טמא בבלי עץ וואלו הן גולמי כלי עץ כל שעתיד לשוף לשבץ לגרר לכרכב להטיח בטונס מחוסר כן או אוגן או אוזן טמא מחוסר חטיטה טהור מחוסר חטיטה פשיטא לא צריכא צ"דחק קפיצא בקבא וואלו הן ג'ולמי כלי מתכות כל שעתיד לשוף

מגבו ואיכא למירא לא יחרן צפני הטומאה מניל על האוכלין שבתוכו שהרי גם הוא לא נטמא וחוץ דאי משום דנגע בחיצון חיצון ראשון הוא ואין כלי מקבל טומאה אלא מאז הטומאה ואי משום דקאי באויר כלי חרס וכתיב וי' וכל אשר בתוכו יטמא ה"מ אוכלין ומשקין אבל כלים אין מיטמאין דתניא בפסחים (דף כ.) יכול יהו כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס ת"ל כל אשר בתוכו יטמא וסמין ליה מכל האוכל אשר יאכל אוכל ומסקין מיטמאין מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס: **כלי שטף**. כל שאר כלים שאינם כלי חרס מיקרו כלי שטף על שם שיש להם טהרה במקוה: **אלא מסוכן ובנגיעה**. עד שיפול לתוכן ויגע בהן וינמא דהאי אשר יפול עליו על שוליו ועל

דופנותיו מתוכו קאמר: **מק"ו ומה כלי חרס שמיטמא מאוירו**. בלא נגיעה: **אין מיטמא מגבו**. אפילו בנגיעה כו': **אמר קרא וכל כלי שטף**. דמדאדכר פתיחה בכלי חרס קאמר וכתיב הוא למימרא דהאי שאין נגמרה כל מלאכתן כדמפרש ואילו אבל נגמרה חקיקתן וראויין הן לתשמישן: **פשוטיו**. אפילו נגמרה מלאכתן: **טהורין**. דאיתקש עץ לשק דכתיב (ויקרא יא) מכל כלי עץ או צגד או עור או שק מה שק מטלטל מלא וריקן אף כל מטלטל מלא וריקן: **וגומי כלי מסכוס טהורין**. ולקמן [ע"פ] מפרש טעמא: **פשוטיו טמאין**. אם נגמרה כל מלאכתן דכלי מלאכות לא איתקשו לשק וטומאת כלי מתכות כדכז בפרשת מדין (במדבר לא) אף את הזהב ואת הכסף וגו': **לשוף**. כפושף בדבר המחליקן ומלחצו כו' כמו שעושין צעשפ שקורין אשפריל"א: **לשבץ**. לשון משצלות [שמות כח] מרמזין עשוין כמזלגים קטנים כמו ומפקי ליה ברמזא דפרזלא במסכת נדה (דף סג). כלומר שמחוסרין לתקוע בהן מסמרות ומשצלות לגוי כמו שעושים בצרגו הנשים: **לגרר**. ברהיטנא להחליק: **לכרכב**. ס' שחוקק בהן חקיקות ויגדולות וכרכוב כדרך שעושים בכסויי חצות וספסלים: **לפטיח בטונס**. דג הוא כמו ששינו באלו טרפות [למן סו:]; **אפונס** ואטונס ושפין בעורו כלי עץ להחליק וכדאמר בסנהדרין (דף כ:) משישפשף בעור הדג: **או שמחוסר כן**. בסיס לישב עליו: **אוגן**. שפה לפיו כמו שעושין לכלי ששומין בו יין לגוי: **אוזן**. אנש"א בלע"ז כמו שעושין לקופה ולנפה: **מחוסר חטיטה**. טהור דלאו כלי הוא: **דחק קפיצא בקבא**. כלי שצדעתו לחוק עד שיחזיק קבא חקק בו ג' לוגין ואע"פ שראוי למלאכה הואיל ולשם קצ התחיל בו ודעתו להשלימו לא הוי גמר מלאכה: לשוף

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

בה.

איזהו כלי שטומאתו קודמת לפתחו הוי אומר זה בלי חרס. אבל אי לא כתיב פתוח ע"כ הוה מוקמינן ליה בכל הכלים ולא הוה ידעינן מאי למידרש מהוא: (ולעיל) **וְכֵּן בָּרַבְרָא בַּר הַבַּיִים שֵׁאִין מִיִּטְמָאִין מֵאוֹיֵר בּוֹ**. וא"ת מה לכל הכלים שכן נעשו אז הטומאה ובסמוך נמי דעבד ק"ו איפכא שיהו כל הכלים מיטמאין מאויר איכא למיפדך מה לכלי חרס שכן אין לו טהרה במקוה וי"ל דלאו מכא כלי צמיד ק"ו אלא מכא גב ואויר ומיהו למאי דפרישית לעיל דהאי ק"ו הוי כמו מה מצינו דלא תקשה כל חד וחד תיקוס אדוכתיה קשה דצמה מצינו ליכא למילף ליתן האמור של זה זה דהיכא למיפדך כדפרישית ויש לומר כדפרישית לעיל שיש כאן שום סבבא לעשות ק"ו אחד יותר מאחר ועוד האי ק"ו דכא לא נקטיה כלל אלא לרווחא דמילתא דבסמס כלים כתיב טומאת מגע אף מגבן וכל הכלי אשר יגע בו הזז יטמא דמהיכא נמעט כלי חרס ולשאר כלים דילפינן טומאת אויר מק"ו היינו מכא גב ואויר ולהכי אינטריך מוכו של זה ולא מוכו של אחר: **וַיִּהְיֶה בָּרַבְרָא בַּר הַבַּיִים מִיִּטְמָאִין מֵאוֹיֵר בּוֹ**. ואם תאמר אס כן לא ליטמא מגבו דהשמת מיתוקמא בכולהו קרא דכל כלי פתוח דבכולס טומאה קודמת לפתחו וי"ל דמ"מ לא מוקמינן ליה אלא בכלי חרס דכתיב ציה טומאת אויר צהריא: **וְאֶחָד לָגוֹיִרָה שׁוּהוּ**. מופנית היא דהוה מני למכתב וכל אשר יפול מזה בו לא אשר בו:

ואפילו כלי שטף מציל. פירש צקונטרס דלא מיעניא כלי חרס דאין מיטמא מגבו אלא אפילו כלי שטף דמיטמא מגבו מניל שגם כלי שטף אינו מקבל טומאה מאויר כלי חרס כדאמרין בפסחים (דף כ.) וקשה לפירושו דאם כן מה חידוש יש בכלי שטף יומר מצבלי חרס ועוד דאיכא חידוש יומר בכלי חרס מצבלי שטף כגון אס שרץ באויר כלי חרס פנימי ואוכלין בכלי חרס חיצון דטהור אף ע"פ שהפנימי טמא דהוי רצותא טפי מצבלי שטף דאינו מקבל טומאה מאויר ונראה לפרש דקרא אנטריך לכלי שטף אף על גב דלאו מיינה הוא מחריב ציה אבל כלי חרס דמיינה הוא בלאו

קרא ידעינן דחוץ ומחריב ציה וכן מוכח בשמעתא קמייתא דזבחים (דף ג:) דפרדך ומי אמר רבא חטאת ששחטה על מי שמחוייב חטאת פסולה על מי שמחוייב עולה כשרה אלאא דמיינה מחריב צה דלא מיינה לא מחריב צה ותנן אפילו כלי שטף מניל ומשני התם גלי קראי דארבעה תוכו כתיבי: **לְחַטִּיחַ בַּטּוֹנָס**. הקשה ר"ת דצפ' שני דסנהדרין (ד' כ:) ואלאמר כלי עץ מאימתי מקבלים טומאה העריסה והמטה משישופס בעור הדג ותידך דשיפה דהתם היינו להסיר את הקסמים הגדולים שמוזיקין לישב עליה אבל שפייה דהכא אינה אלא לגוי בעלמא להחליקו וללחצו: מאי

כלי שטף. אפילו בנגיעה כו': **אמר קרא וכל כלי שטף**. דמדאדכר פתיחה בכלי חרס קאמר וכתיב הוא למימרא דהאי שאין נגמרה כל מלאכתן כדמפרש ואילו אבל נגמרה חקיקתן וראויין הן לתשמישן: **פשוטיו**. אפילו נגמרה מלאכתן: **טהורין**. דאיתקש עץ לשק דכתיב (ויקרא יא) מכל כלי עץ או צגד או עור או שק מה שק מטלטל מלא וריקן אף כל מטלטל מלא וריקן: **וגומי כלי מסכוס טמאין**. ולקמן [ע"פ] מפרש טעמא: **פשוטיו טמאין**. אם נגמרה כל מלאכתן דכלי מלאכות לא איתקשו לשק וטומאת כלי מתכות כדכז בפרשת מדין (במדבר לא) אף את הזהב ואת הכסף וגו': **לשוף**. כפושף בדבר המחליקן ומלחצו כו' כמו שעושין צעשפ שקורין אשפריל"א: **לשבץ**. לשון משצלות [שמות כח] מרמזין עשוין כמזלגים קטנים כמו ומפקי ליה ברמזא דפרזלא במסכת נדה (דף סג). כלומר שמחוסרין לתקוע בהן מסמרות ומשצלות לגוי כמו שעושים בצרגו הנשים: **לגרר**. ברהיטנא להחליק: **לכרכב**. ס' שחוקק בהן חקיקות ויגדולות וכרכוב כדרך שעושים בכסויי חצות וספסלים: **לפטיח בטונס**. דג הוא כמו ששינו באלו טרפות [למן סו:]; **אפונס** ואטונס ושפין בעורו כלי עץ להחליק וכדאמר בסנהדרין (דף כ:) משישפשף בעור הדג: **או שמחוסר כן**. בסיס לישב עליו: **אוגן**. שפה לפיו כמו שעושין לכלי ששומין בו יין לגוי: **אוזן**. אנש"א בלע"ז כמו שעושין לקופה ולנפה: **מחוסר חטיטה**. טהור דלאו כלי הוא: **דחק קפיצא בקבא**. כלי שצדעתו לחוק עד שיחזיק קבא חקק בו ג' לוגין ואע"פ שראוי למלאכה הואיל ולשם קצ התחיל בו ודעתו להשלימו לא הוי גמר מלאכה: לשוף

עין משפט ור מוצה

קפ א מיי פ"ד מהל' כלים ה"א ונפ"א מהל' טומאת מת ה"א: **ק**פא ב מיי פ"ד מהל' כלים ה"ח ט: **ק**פב ג מיי שם פ"א ה"ט י ופ"ה ה"א ופ"ח ה"א [ה]: **ק**פג ד מיי שם פ"ה ה"א ונפ"ח הלכה ה': **ק**פד ה מיי שם פ"א הלכה י ונפ"ח הלכה ה': **ק**פה ו מיי שם פ"ח ה"א [ה]: **ק**פו ז מיי שם פ"א ה"ט י ונפ"ח הלכה: **ק**פז ח מיי שם פ"ה ה"א: **ק**פח ט מיי שם פ"ח הלכה ב:

לעיו רש"י

אשפריל"א. שבבבין (צמח ששימש להעביר חספוס). אנש"א. אוזן, דית (של כלי).

רבינו גרשום

ואיזהו כלי שטומאה קודמת לפתחו. כלומר שאין מטמא מגבו אלא דרך פתחו: אמר קרא תוכו. כלומר תוכו של כלי חרש וכו': הני תוכו הא דרשינהו. כלומר לעיל: לא ארבעה תוכו כתיבי תוך תוכו תוך תוכו. כלומר מצד למכתב תוך מאי תוכו לדרשא הוא דאחא: חד לג"ש. כדאמרין לעיל כלומר נאמר תוכו ליטמא וכו' וחד תוכו ולא תוך תוכו כלומר דכתב וכל אשר בתוכו יטמא ולא תוך תוכו יטמא ואפי' כו': כלי שטף העומד לתוך התנור שנתור טמאין דכלי העומד בתוכו טמא ולא מה שבתוכו ומה אמר אפי' כלי שטף כלומר לא מבטיא כלי חרש דחשיב תוך דידיה וחשוב תוך תוכו אלא אפי' כלי שטף דאין חשוב תוך דידיה הכי מציל לפירוט שבתוכו: ובנגיעה כלומר דנגע בתוכו ויהא טמא ולא יהו כל הכלים מטמאין בגבן כלומר בכלי עץ וכו' אמר קרא וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל וגו' כלומר שזו כלי חרש האי הוא דכי אין צמיד פתיל טמא שזו כלי חרש וכו' אלא כל הכלים כלומר של עץ בין שיש צמיד פתיל ובין שאין צמיד וכו': גולמי כלי עץ כדבעינן לפרושי לקמן: וכל שעתיד לשוף אפליגרי בלע"ז. לשבץ קליגרי. לכרכם לשון צרקליש: להטיח בטונס שטחין אותו להיות אדום: מחוסר כן. כלומר שוליים על מה שהכלי יושב:

(א) נראה דל"ל ולי שטף דהיינו כלי עור וממנו ופן היה בתוך התנור כל הפירות שהיו שטף שטחין דכלי וכו'.